

LA REALITAT DE L'HIMÀLAIA

Rescats en alçada, una quimera?

Lorenzo Ortas, conegut alpinista i vuit mils d'Osca, va participar en la primera línia des del Club Peña Guara en l'intent de rescat d'Óscar Pérez. Aquestes són les seves reflexions que envia a "qui correspongui".

Per Redacció digital ► digital@desnivel.es

Actualitzat 25.11.2009

Juny de 1950, Maurice Herzog i Louis Lachenal, després d'aconseguir la primera ascensió al primer vuitmil, descendeixen esgotats, cecs i amb severes congelacions de la cimera del Annapurna. Després d'un dur bivac, Terray i Rebufat, amb ajuda dels xerpes, aconseguen rescatar de la muntanya.

Estiu de 1977, Chris Bonington i Doug Scott arriben al cim del Ogro, un difícil set mil del Karakoram. Durant el descens, Doug Scott té un accident i es fractura els dos turmells. Set dies després, amb ajuda dels seus companys i arrossegant-se de genolls aconseguen arribar al peu de la muntanya.

Al 1996. Després d'una massiva ascensió a l'Everest en la qual participaven guies professionals i membres d'expedicions comercials, una tempesta deixa aïllats a nombrosos alpinistes per sobre del coll Sud. Vuit d'ells moren durant aquesta nit i altres moriran després a causa de les lesions patides durant la tempesta. Anatoly Boukreev surt de nit de la seva botiga al coll Sud, a gairebé vuit mil metres d'altitud i, en plena tempesta, aconseguen rescatar tres alpinistes.

Agost de 2005. L'eslovè Tomaz Humar queda aïllat a gairebé sis mil metres d'alçada a la paret de Rupal, al Nanga Parbat, mentre intentava obrir una nova via. Set dies després és rescatat per un helicòpter pakistanès a una més que arriscada maniobra.

Maig de 2008. Durant cinc dies, Iñaki Ochoa de Olza agonitza a l'Annapurna, a més de set mil metres d'altitud. Malgrat els esforços dels seus companys per organitzar un rescat, només el suís Ueli Steck aconseguen arribar fins a ell, no podent fer res més que acompanyar-lo fins a la seva mort.

Hivern de 2009. Les imatges d'un rescat a l'Aconcagua estremeixen a l'opinió pública. Un guia és "abandonat" pels seus rescatadors davant la impossibilitat de mantenir en peu i auto ajudar-se en el descens. Tres alpinistes més van ser salvats per aquest equip que literalment es va jugar la vida ascendint a l'Aconcagua en plena tempesta i que va intentar sense èxit pujar-lo a la cimera per baixar per l'altre vessant.

Agost de 2009. Álvaro Novellón i Óscar Pérez aconseguen escalar en el més pur estil alpí el Latok 2, de més de set mil metres, al Karakoram pakistanès. Durant el descens, pateixen una caiguda i Óscar té diverses fractures que li impedeixen moure's. Álvaro es veu obligat a deixar-li el millor que va poder en aquestes circumstàncies en una lleixa de la cara sud, a més de 6.300 metres d'alçada, i baixa fins al camp base a la recerca d'ajuda.

Des Osca s'intenta organitzar un rescat en el qual participen els millors portadors d'alçada, alpinistes nord-americans i alpinistes espanyols, alguns desplaçats urgentment des d'Espanya. Després de més de deu dies d'esforços infructuosos, el mal temps i les nul esperances de poder arribar fins a Óscar fan desistir de l'intent i s'abandona el rescat.

Es podria haver fet més?

Dos mesos després, tots els que d'alguna manera vam estar involucrats en aquest trist episodi hem meditat i analitzat, una i altra vegada, tot el que va passar i ens hem preguntat si es podria haver fet alguna cosa més.

Els mitjans especialitzats, la premsa i el món de l'alpinisme, gairebé per unanimitat, han elogiat insistentment el treball realitzat pels "rescatadors", tant els que van estar a peu d'obra intentant pujar fins Oscar com els que, des de Peña Guara, vam estar lluitant per fer possible el que des del principi semblava impossible. Però, al final, i malgrat els elogis, s'ha de reconèixer que va ser un autèntic fracàs i que Óscar es va quedar a la lleixa esperant que algú arribés fins a ell.

Temps d'aprendre

Ara és temps ja d'aprendre i corregir el que va succeir per a que la propera vegada, el que assumeixi la responsabilitat d'un rescat així no es torni a trobar els mateixos murs insalvables que, una i altra vegada, es van interposar entre Oscar i nosaltres.

En rebre la trucada d'Álvaro Novellón comunicant que havia deixat a Óscar en una lleixa de la muntanya, ferit i sense possibilitats de valer-se per si mateix, des de Peña Guara ens vam posar a organitzar el rescat. Des del principi vam ser conscients que era una carrera contra rellotge, que Óscar no podia esperar molt de temps.

La primera preocupació va ser localitzar a algú que des del Pakistan coordinés el rescat, localitzés alpinistes aclimatats i capaços d'escalar la muntanya i contactés amb els helicòpters de l'exèrcit pakistanès. Afortunadament trobem a Sebastián Álvaro, sens dubte la persona amb més experiència que podríem haver desitjat per això, que immediatament es va posar al capdavant del rescat.

Trobar als alpinistes va ser molt més complicat. Primer perquè el Latok 2 és una muntanya difícil i molt alta, i després perquè a l'agost la temporada d'expedicions ja està acabant i la majoria dels escaladors, o han tornat a casa o estan en això. Ramón Portilla, Álvaro Corrochano i Antonio García Moratinos es van prestar a ajudar però la muntanya estava per sobre de les seves possibilitats. Finalment, els nord-americans Fabrizio Zangrili, Dave Ohlson i Chris Szymiec es van oferir encara que només Fabrizio estava capacitat per escalar per l'aresta de l'Latok 2. Era la nostra única i millor carta, havia de jugar amb aquestes cartes, no hi havia temps per a res més.

Es va enviar amb tota la urgència un equip de rescat des d'Espanya (Dani Ascaso, Jordi Corominas, Jordi Tosas, Jonatan Larrañaga i Simón Elías), amb escassa aclimatació però amb tota la força que dona l'anar a ajudar a un amic. Era la rereguarda que Fabrizio necessitava i no es va escatimar en despeses per garantir la seguretat de l'operatiu.

Tot aquest entramat que descriu abreujadament havia de funcionar com una jugada a diverses bandes, comptant amb el bon temps i, sobretot, amb la col.laboració dels helicòpters que havien d'aportar la sincronització a l'engranatge en aquesta carrera contra el temps.

Amb els helicòpters va fallar tot

I allà va començar a fallar tot. Una setmana després de rebre l'avís, encara no havia començat a escalar la muntanya. Al Pakistan no hi ha equips de rescat, no hi ha pilots especialitzats ni protocols per a una operació d'aquestes característiques. Això no està previst i tot l'esforç humà i econòmic es va enfonsar per la nul implicació dels pilots pakistanesos que, malgrat els esforços de la nostra ambaixada i autoritats, van fer costosos vols inútils i no van poder o no van voler volar fins al peu del coll amb l'estalvi de temps que això hauria suposat.

No sabem si aquest comportament és reprotxable, al cap i a la fi aquest no és el seu treball encara que bé que l'han cobrat. Però ens temem que això pot ocórrer en

qualsevol dels països de l'entorn Himàlaia on es troben les muntanyes més altes.

La facilitat de comunicació que els moderns telèfons via satèl·lit aporten farà que en qualsevol moment es torni a repetir una situació com la que vivim aquest estiu: algú dirà demanant auxili des d'algun lloc més o menys accessible i es tornarà a organitzar un rescat similar i ... si algú no hi posa remei, tornarà a passar el mateix. Tot serà inútil davant les traves burocràtiques i la falta d'implicació de les autoritats locals.

Algú ha de posar-se a treballar en aquest assumpte. És un tema tan complex i difícil que es trigarà molts anys a resoldre, però com més aviat es doni el primer pas, abans s'aconseguirà.

Hauria encarregar la UIAA?

El principal problema és saber a qui li correspon assumir aquesta tasca. Potser hauria de ser la UIAA (Unió Internacional d'Associacions Alpines) o la CISA (Comitè Internacional de Socors Alpi) o potser alguna associació internacional d'empreses d'expedicions comercials. El que està clar és que no es pot dependre d'un hipotètic contacte entre caps d'estat o de la pressió mediàtica perquè es posin els mitjans necessaris, la majoria de les vegades no hi haurà temps.

El problema ha d'estar previst i solucionat amb antelació. Al mateix temps, aquests acords haurien de contemplar l'entrenament específic dels pilots, l'existència de dipòsits de material, cordes fixes, botigues, sacs ... i fins i tot una provisió d'ampolles i màscares d'oxigen que permetin treballar en alçada a alpinistes no aclimatats.

Tampoc cal oblidar la necessitat d'adaptar les primes de les assegurances als costos reals que suposa un desplegament com el que es va fer al Latok.

Aventura i impotència

El dia que un helicòpter va aconseguir posar-se al cim de l'Everest, l'aventura va patir un cop mortal. Potser també amb l'aparició dels telèfons portàtils via satèl·lit. És possible que amb la possibilitat de ser rescatat d'una gran muntanya desaparegui l'aventura en el sentit més romàntic de la paraula. Suposo que és el preu que cal pagar pels avenços tecnològics, però a ningú li desitjo la frustració i impotència que sentim en veure l'equip de rescatadors a l'heliport i l'helicòpter aturat mentre es comprovava si havien arribat els avals, mentre els dies anaven passant com si fóssim incapaços de travessar un mur invisible de traves burocràtiques, i mentre Óscar agonitzava assegut a la lleixa esperant que algú arribés fins a ell.

Lorenzo Ortas